

Predikát s podpůrným slovesem ve francouzštině a češtině

(PF JU České Budějovice, 2008, 86 stran + přílohy)

Cílem práce Š. Kottové bylo analyzovat kontrastivní fungování verbonominálních konstrukcí, které jsou ve francouzské tradici pojímány jako spojení tzv. „verbe support“ a „prédicatif nominal“. Diplomandka nejprve uvádí teoretické informace týkající se zkoumané konstrukce v české a francouzské jazykovědě. Vlastní výzkum pak provedla pomocí paralelního elektronického korpusu evropských právních textů CORTE. Práce je psána francouzsky.

V první části teoretického výkladu diplomandka analyzuje zdroje, které se nějakým způsobem dotýkají zkoumané problematiky v češtině. Správně poznamenává, že otázka nominální predikace v české jazykovědě není příliš často zmiňovaná a na rozdíl od francouzské tradice je zatím předmětem mnohem menšího počtu studií. Postupně představuje statě Danešovy z akademické Mluvnice češtiny, Greplovy a Karlíkovy ze Skladby češtiny a E. Macháčkové, představené v jejích dvou publikacích. Představuje pojmy jako syntetický predikát, analytický predikát, kategoriální (funkční) sloveso a jejich klasifikace. Diplomandka se zde musí vyrovnat s poněkud náročným úkolem interpretace českého textu ve francouzštině – ne vždy se jí to úspěšně daří, francouzský text je těžkopádný, místy je užit poněkud zavádějící překlad některých českých termínů (str. 10 *numéro*, např. str. 11 *traits sémantiques individuels*).

Ve druhé části zpracovává Š. Kottová prameny týkající se francouzštiny, přičemž postupně píše o druzích predikátů, které rozeznávají francouzské gramatiky, typech sloves, definuje pojem „verbe support“ a „prédicatif nominal“, nakonec se zabývá otázkou vztahu mezi podpůrnými slovesy, videm a povahou slovesného děje. Vychází zde z francouzsky psaných zdrojů (Riegel et alii, Gross, Svášek) či ze zdrojů českých (Šabršula). Bohužel způsob, jakým s literaturou pracuje, musím podrobit kritice. V případě textu inspirovaného francouzsky psanými zdroji diplomandka příliš často v podstatě doslovně opisuje původní text. Někdy citace typograficky odliší a opatří odkazem ke zdroji, jindy tak ale nečiní a čtenář tak může typograficky nevyčleněné pasáže pokládat za vlastní text Š. Kottové, přestože tomu tak ve skutečnosti není (např. na str. 16, str. 19). Tam, kde vychází z prací českých (kapitola 8), pak zdrojový text překládá do francouzštiny. Překlad je ovšem dosti neobratný, velmi „čechizující“, navíc některé termíny jsou překládány poněkud nevhodně – *perfection/imperfection*, *terminaison de l'action* apod.. Tento způsob práce se sekundární literaturou pak podmiňuje nedostatky této kapitoly jako celku. Chybí zde kritický odstup, srovnání teoreticko-metodologických východisek citovaných autorů, syntetický pohled na problematiku. Jedná se tedy o určitou „juxtapozici“ výkladů, které jsou přirozeně (vzhledem k výše uvedené poznámce) věcně v pořádku, ve kterých nicméně diplomandka prokazuje malou míru vlastní invence.

Je škoda, že diplomandka neprovedla alespoň rámcové porovnání přístupů k analýze nominálních predikátů v české a francouzské tradici – jednotlivá pojetí jsou prezentována zcela odděleně, nejsou zhodnoceny shody či rozdíly.

Z teoretické části nevyplývá nějaký konzistentní výstup, o nějž by diplomandka opřela své praktické analýzy.

Praktický kontrastivní výzkum, který diplomandka provádí v třetí části své práce, má za cíl potvrdit či vyvrátit hypotézu O. Radiny, podle které francouzština jakožto analytický jazyk užívá nominálních predikátů ve větší míře než čeština. V publikaci O. Radiny, na kterou diplomandka odkazuje, se ovšem takto formulovaná hypotéza nevyskytuje. Budiž, berme ji

tedy jako pracovní hypotézu formulovanou bez vztahu k uváděné literatuře. Diplomandka pak postupuje následovně: v paralelním korpusu CORTE vyhledala české ekvivalenty francouzských konstrukcí s podpůrnými slovesy *faire, prendre, mettre, donner, porter*. Ekvivalenty pak roztřídila do tří skupin – 1) českým ekvivalentem je konstrukce s podpůrným slovesem; 2) českým ekvivalentem je jednoduchý slovesný predikát; 3) českým ekvivalentem je deverbativní substantivum. Diplomandka konstatuje, že z celkového počtu 68 nalezených konstrukcí jich 45 bylo do češtiny přeloženo konstrukcí s nominálním predikátem, 36 jich bylo přeloženo jednoduchým slovesným predikátem a 12 obojím způsobem. Bohužel z komentáře, který diplomandka ke svým analýzám připojuje, který není příliš explicitní a který je navíc psán poněkud netransparentní francouzštinou, nejsem s to postihnout některé její metodologické postupy. K účelům obhajoby tedy kladu následující otázky:

1) Co vyjadřuje ono číslo 68? Počet **všech různých** konstrukcí s podpůrným slovesem *faire, prendre, mettre, donner, porter* v celém CORTE? Počet **absolutně všech** konstrukcí s podpůrným slovesem *faire, prendre, mettre, donner, porter* v celém CORTE? Výběr z těchto konstrukcí? Pokud ano, na základě čeho?

2) Pokud z 36 překladů 23 bylo přeloženo jednoduchým slovesným predikátem a zbytek jinde i obojím, jak došla diplomandka k číslu 12? $36-23=13$.

Diplomandka se snaží v souladu se svým postupem ověřit údajnou hypotézu O. Radiny, přičemž píše, že na základě své analýzy s ní spíše nesouhlasí. Nezdá se ovšem, že by její analýzy byly v tomto ohledu průkazné. To, že v češtině existují ekvivalenty s podpůrným slovesem, které ovšem v textu nejsou použity, ještě neznamená, že by byly používány ve stejné míře jako ve francouzštině (a o frekvenci úzu v hypotéze, tak jak ji diplomandka formuluje, jde). Abychom mohli fundovaně tuto hypotézu ověřit, bylo by třeba pracovat s absolutními počty všech konstrukcí s podpůrným slovesem v obou jazycích. Jinými slovy, to, že mohu v češtině tolerovat jako gramatické věty „Petr má obdiv k Pavlovi“ či „Petr podal popis situace“, nic neříká o jejich skutečném úzu.

Přes tyto podstatné nedostatky obsahují interpretace výsledků analýzy korpusu některé zajímavé podněty – např. str. 70 o užívání determinantů, či 73-79 o vztahu pasíva a konstrukcí s podpůrným slovesem.

Závěr: Diplomandka poctivě přečetla doporučenou literaturu k tématu, zpracovala ji v teoretické části, avšak její zpracování vykazuje nedostatky, na které jsem upozornil. Přesto se lze domnívat, že diplomandka získala do problematiky vhled a rozumí ji. Část praktická, přestože obsahuje některé zajímavé pasáže, je velmi problematická – diplomandka nedostatečně vysvětluje své postupy, pak není možné zhodnotit, zda výsledky, ke kterým dochází, jsou relevantní. Pokud přijmeme uvedenou interpretaci hypotézy O. Radiny, můžeme tvrdit, že postupem, který diplomandka volí, nelze úspěšně dojít k jejímu vyvrácení či potvrzení. Analýzy se potom poněkud míjejí účinkem.

Po jazykové stránce je práce, psaná francouzsky, ucházející, některé pasáže jsou však velmi nepěkné, dokonce s gramatickými chybami.

Přes uvedené nedostatky splňuje práce požadavky na diplomové práce kladené. Doporučuji ji k obhajobě se známkou **dobře**.

V Českých Budějovicích dne 16. května 2008.

Mgr. Ondřej Pešek, Ph.D.